

آناتومی عمومی

گردآوری و تألیف:

دکتر فاطمه پیغمبری

(دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد)

حسین صالحی

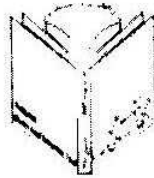
(دانشجوی پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد)

اطمن نعمتی

(دانشجوی پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد)

مهنزاسادات سید خامسی

(دانشجوی پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد)

اسفند ۱۳۹۵

عنوان و نام پدیدآور	: آناتومی عمومی / گردآوری و تألیف فاطمه پیغمبری... [و دیگران].
مشخصات نشر	: یزد: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد، اسفند ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۴۲۳ ص.: مصور.
شابک	: ۳۰۰۰۰ ریال، ۰-۴۲۷۳-۱۰-۹۶۴-۹۷۸
یادداشت	: نویسندگان فاطمه پیغمبری، حسین صالحی، فاطمه نعمتی، مهناز السادات سید خامسی.
یادداشت	: کتاب نامه.
موضوع	: کالبدشناسی انسان - راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: Human anatomy- Study and teaching (Higher)
موضوع	: پرستاری - راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: Nursing - Study and teaching (Higher)
شناسه افزوده	: پیغمبری، فاطمه، ۱۳۴۷
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد یزد
رده بندی کنگره	: اسفند ۱۳۹۵، ۸۴۶، ۱۳۹۵، ۲/۲۳ QM
رده بندی دیویی	: ۶۱۱/۰۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۳۷۹۳۸۸
شماره ثبت کتاب	: ۰-۴۲۷۳-۱۰-۹۶۴-۹۷۸

آناتومی عمومی

- گردآوری و تألیف: فاطمه پیغمبری، حسین صالحی، فاطمه نعمتی و مهناز السادات سید خامسی
- ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد
- ناظر چاپ: حمید صادقی
- طراح جلد: سید امین رهبانی
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی
- شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۵۱،۰۰۰ تومان
- شابک: ۰-۴۲۷۳-۱۰-۹۶۴-۹۷۸

انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد

Mail: entesharat_elmi@iauyazd.ac.ir

نشانی: یزد - صفائیه - دانشگاه آزاد اسلامی - انتشارات - ۳۱۸۷۲۳۳۲ - ۳۸۲۱۴۸۱۳ - ۰۳۵

حق چاپ برای انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد محفوظ است

تلفن مرکز پخش: ۳۱۸۷۲۳۳۲ - ۳۸۲۱۴۸۱۳ - ۰۳۵

سخن نویسنده

به نام پروردگار حکیم و مهربان

پس از گذشت تقریباً ۱۵ سال تدریس آناتومی برای دانشجویان در مقاطع مختلف کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای حرفه‌ای دریافتم که درک بهتر مطالب وزین این درس، به تصاویر و اشکال متفاوت و متنوع بیشتری در کنار متن درسی نیاز دارد که متأسفانه عمده این تصاویر به شکل مجزا از متن کتاب درسی آناتومی و در اطلس‌ها قرار گرفته است؛ بنابراین با گروه همراه تصمیم گرفتیم که با قراردادن شکل‌ها و تصاویر متعدد از اطلس‌های مختلف مرجع در کنار متون درسی آناتومی درک موضوعات و مفاهیم این درس را ساده‌تر کنیم.

بر این اساس و با این هدف کتاب حاضر یک اطلس آناتومی عمومی همراه با متن درسی محسوب می‌گردد. پیوند بین تصاویر در فصل‌های مختلف این کتاب به یکدیگر از مزایای دیگر این کتاب بوده و آن را از سایر کتاب‌های موجود جدا می‌سازد. جهت آسان شدن تدریس کتاب برای اساتید و یادگیری بهتر برای دانشجویان، شکل‌های این کتاب به ترتیب ظهور فصل‌ها در متن و در قالب پاورپوینت همراه با کتاب تنظیم و ارائه می‌گردد. شایان ذکر است که کتب آناتومی اساتید بزرگوار و پیش‌کسوتی چون دکتر سیدفخرالدین مصباح اردکانی، پروفسور حکمت و دیگر اساتید صاحب نظر در این رشته الگوی خوبی برای رسیدن ما به این هدف بود در پایان بر خود لازم می‌دانم از زحمات همه تلاشگران عرصه علم و دانش بویژه علم آناتومی که در زمینه خلق این اثر راهگشا بوده‌اند تقدیر و تشکر نمایم.

دکتر فاطمه پیغمبری

اسفند ۱۳۹۵

www.ketab.ir

سخن ناشر

به نام خدا

آناتومی انسانی یکی از شاخه های علوم تشریحی است که در آن ساختارهای مختلف بدن انسان به روش ماکروسکوپی مورد بررسی و تشریح قرار می گیرد. این علم یکی از علوم اساسی و بنیادی برای تصمیمات درمانی پزشکان خصوصاً جراحان محسوب می گردد.

مجموعه ای که به پیشگاه علاقه مندان تقدیم می شود حاصل تلاش خستگی ناپذیر استاد بزرگوار، سرکار خانم دکتر فاطمه پیغمبری، جناب آقای حسین صالحی، سرکار خانم فاطمه نعمتی و سرکار خانم مهناز السادات سیدخامسی که با محوریت این علم تهیه و تقدیم می گردد.

در پایان بر خود لازم می دانم که از اعضای فرهیخته شورای انتشارات و نیز داوران و ویراستاران علمی و ادبی و همه عزیزانی که در راه انتشار این مجموعه تلاش کرده اند به ویژه از سرکار خانم دکتر معصومه طباطبائی رئیس محترم دانشگاه، جناب آقای دکتر نوید نصیری زاده معاون محترم پژوهش و فناوری که همواره عنایت ویژه ای به مجموعه انتشارات علمی دانشگاه دارند صمیمانه قدردانی و سپاسگزاری نمایم.

به امید توفیق الهی

حمید صادقی

مدیر مسئول انتشارات علمی دانشگاه

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات و اصلاحات آناتومی ۱۳

۱۳	کالبدشناسی (Anatomy)
۱۳	اصطلاحات کالبدشناسی

فصل دوم: دستگاه اسکلتی (Skeletal system) ۱۷

۱۷	غضروف (cartilage)
۱۷	استخوان (bone)
۱۷	انواع استخوان از نظر شکل
۱۸	جمجمه (Skull)
۱۹	استخوان‌های کاسه‌ی سر (Calvaria bones)
۲۹	استخوان‌بندی صورت (Facial skeleton)
۳۶	نماهای جمجمه (Skull norms)
۴۲	حفره‌ها و فضاهای جمجمه (Skull cavities and spaces)
۴۴	حفره‌ی بینی (Nasal Cavity)
۵۲	استخوان‌بندی تنه
۵۳	ساختمان مهره (Vertebra structure)
۵۸	بررسی کلی ستون مهره
۶۳	نکته‌ی بالینی
۶۴	استخوان‌بندی قفسه‌ی سینه (Thorax)
۶۸	استخوان‌های اندام فوقانی (Upper limb bones)
۸۲	استخوان‌های اندام تحتانی (Lower limb bones)
۸۵	اندازه‌ها و تفاوت لگن زن و مرد

فصل سوم: دستگاه ماهیچه‌ای (Muscular system) ۹۹

۹۹	بافت ماهیچه‌ای (عضلاتی)
۱۰۰	عضلات اسکلتی
۱۰۱	وتر (Tendon)
۱۰۱	آپونوروز (Aponeurosis)
۱۰۱	نیام (Fascia)
۱۰۲	عضلات صاف
۱۰۲	شکل و نام‌گذاری عضلات
۱۰۲	تقسیم‌بندی عضلات موجود در بدن
۱۰۳	عضلات ناحیه‌ی سر و گردن
۱۰۳	عضلات حالت‌دهنده‌ی صورت (Facial expression muscles)
۱۱۱	عضلات تنه
۱۱۱	عضلات قفسه‌ی سینه
۱۱۸	عضلات شکم (Abdominal muscles)
۱۲۵	عضلات جدار خلفی شکم
۱۳۰	عضلاتی که اندام فوقانی را به ستون مهره‌ها متصل می‌کنند
۱۳۴	عضلاتی که اندام فوقانی را به جدار قفسه‌ی سینه متصل می‌کنند
۱۳۷	عضلات کتف
۱۴۶	عضلات قدامی ساعد (Anterior Forearm muscles)
۱۴۸	عضلات خلفی ساعد (Posterior Forearm muscles)

۱۵۳	عضلات اندام تحتانی (Lower limb muscles)
۱۵۵	عضلات داخلی لگن (Inner hip muscles)
۱۵۷	عضلات ران
۱۵۷	عضلات ناحیه‌ی قدامی ران (Anterior thigh muscles)
۱۵۸	عضلات ناحیه‌ی خلفی ران (Posterior thigh muscles)
۱۶۰	عضلات ناحیه‌ی داخلی ران (Internal thigh muscles)
۱۶۱	عضلات ساق (Leg muscles)
۱۶۹	عضلات پا (Foot muscles)
۱۷۳	حفره‌ی پوپلیتال (Popliteal fossa)
۱۷۳	اختلالات ساختمانی و عملکردی عضلات

فصل چهارم: دستگاه گردش خون (Circulatory system) ۱۷۵

۱۷۵	ویژگی‌ها و جایگاه قلب
۱۷۶	نمای بیرونی قلب
۱۷۹	دیواره‌های قلب (Heart septums)
۱۸۵	عروق و اعصاب بافت قلب
۱۸۷	عروق بزرگ قلب
۱۹۶	بافت‌های لنفاوی
۱۹۹	تخلیه‌ی لنف بدن (Lymphatic drainage)
۲۰۰	اهمیت دانستن چگونگی تخلیه‌ی لنف

فصل پنجم: دستگاه تنفس (Respiratory System) ۲۰۱

۲۰۱	اعضای دستگاه تنفس
۲۰۵	اعمال بینی
۲۰۶	اعمال حلق
۲۱۰	پرده‌ها و پوشش مخاطی حنجره
۲۱۱	اعمال حنجره
۲۱۳	ساختمان نای
۲۱۹	پرده‌ی جنب (Pleura) و حفره‌ی جنبی (Pleural cavity)
۲۲۲	اختلالات مربوط به دستگاه تنفسی

فصل ششم: دستگاه گوارش (Digestive system) ۲۲۷

۲۲۷	دستگاه گوارش
۲۲۷	دستگاه گوارش بدن انسان
۲۲۸	تقسیمات چهارگانه‌ی حفره‌ی شکم
۲۲۸	حفره‌ی شکمی و صفاق
۲۳۳	چادرینه‌ی کوچک و بزرگ
۲۳۴	اجزای لوله‌ی گوارش
۲۴۰	اعمال دهان
۲۴۱	معده (Stomach)
۲۴۲	بخش‌های معده
۲۴۲	خمیدگی‌های معده
۲۴۲	سوراخ‌های معده
۲۴۴	روده‌ی کوچک (Small intestine)
۲۴۷	روده‌ی بزرگ (Large intestine)

۲۴۸	تفاوت‌های روده‌ی بزرگ و کوچک
۲۴۹	بخش‌های روده‌ی بزرگ
۲۴۹	کولون پایین‌رونده (Descending colon)
۲۴۹	کولون سیگموئید (Sigmoid colon)
۲۵۰	راستروده یا رکتوم (Rectum)
۲۵۳	ضمائم دستگاه گوارش
۲۵۶	ساختمان کبد
۲۵۶	اعمال کبد
۲۵۸	دستگاه صفراوی
۲۵۸	مجرای صفراوی (Bile duct)
۲۵۹	کیسه‌ی صفرا (Gall bladder)
۲۶۰	پانکراس یا لوزالمعده (Pancreas)
۲۶۱	ساختمان لوزالمعده

فصل هفتم: دستگاه ادراری (Urinary System) ۲۶۳

۲۶۳	اجزای دستگاه ادراری
۲۶۵	مشخصات کلیه
۲۶۶	پوشش‌های کلیه
۲۶۶	ساختار کلیه
۲۶۷	عروق کلیه
۲۷۰	میزنای یا حالب (Ureter)
۲۷۱	مثانه (Urinary bladder)
۲۷۲	پیشابراه (Urethra)
۲۷۵	خون‌گیری و عصب‌گیری دستگاه ادراری

فصل هشتم: دستگاه تولید مثل (Reproductive system) ۲۷۹

۲۷۹	دستگاه تولیدمثل مردانه (Male Reproductive system)
۲۷۹	بیضه (Testis)
۲۸۰	طناب منی (Spermatic cord)
۲۸۱	کیسه‌ی بیضه (Scrotum)
۲۸۱	اپیدیدیم (Epididymis)
۲۸۱	مجرای منی بر (Vas deferens)
۲۸۲	کیسه‌ی منی (Seminal vesicle)
۲۸۲	غده‌ی پروستات (Prostate gland)
۲۸۳	غده‌ی کوپر یا بولبولورتوال
۲۸۴	آلت تناسلی بیرونی (Penis)
۲۸۶	مایع منی (Seminal fluid)
۲۸۶	دستگاه تولیدمثل زنانه (Female Reproductive system)
۲۸۶	اعضای تناسلی بیرونی زنانه
۲۸۸	اعضای تناسلی درونی زنانه
۲۹۰	موقعیت رحم
۲۹۰	رباط‌های رحم (Uterine ligaments)
۲۹۲	لوله‌ی رحمی (Fallopian or uterine tube)
۲۹۳	تخم‌دان (Ovary)

۲۹۴	اختلالات شایع دستگاه تولیدمثل
۲۹۴	اختلالات اعضای تولیدمثل مردانه
۲۹۵	اختلالات اعضای تولیدمثل زنانه

فصل نهم: غدد و ترشحات هورمونی آن‌ها (Glands and hormone secretion) ۳۰۱

۳۰۱	غدد برون‌ریز (Exocrine gland)
۳۰۶	غدد درون‌ریز (Endocrine gland)
۳۰۸	هیپوفیز (Hypophysis)
۳۱۰	غده‌ی صنوبری (Pineal gland)
۳۱۰	غدد فوق کلیه (Suprarenal glands)
۳۱۱	غده‌ی تیروئید (Thyroid gland)
۳۱۶	غدد پاراتیروئید (Parathyroid glands)
۳۱۷	جفت (Placenta)

فصل دهم حس‌های ویژه (Special sense) ۳۱۹

۳۱۹	چشم (Eye)
۳۱۹	ساختمان کره‌ی چشم
۳۱۹	لایه‌ی بیرونی یا لیفی (Tectonic or Fibrous tunica)
۳۱۹	لایه‌ی میانی یا عروقی (Middle or Vascular tunica)
۳۲۲	لایه‌ی درونی یا عصبی (Internal or Neural tunica)
۳۲۲	فضاهای چشم
۳۲۴	محتویات کره‌ی چشم
۳۲۴	عضلات بیرونی چشم (Extraocular muscles)
۳۲۵	ابرو (Eyebrow)
۳۲۵	پلک (Eyelid or palpebrae)
۳۲۶	ملتحمه (Conjunctiva)
۳۲۸	عروق و اعصاب چشم
۳۲۸	ساختمان گوش (Ear structure)
۳۲۹	مجرای بیرونی گوش (External acoustic meatus)
۳۳۲	گوش درونی یا داخلی (Internal ear)
۳۳۲	لابیرنت استخوانی (Bony labyrinth)
۳۳۴	لابیرنت غشایی (Membranous labyrinth)
۳۳۷	عروق گوش (Ear vessels)

فصل یازدهم: دستگاه عصبی (Nervous system) ۳۳۹

۳۴۲	انواع نورون برحسب نوع کار
۳۴۳	انواع نورون برحسب تعداد زائده‌های سیتوپلاسمی
۳۴۵	وظایف سلول‌های نوروگلیا
۳۴۶	تقسیمات دستگاه عصبی
۳۴۶	تقسیم‌بندی دستگاه عصبی از نظر ساختمانی
۳۴۷	تقسیم‌بندی دستگاه عصبی از نظر عملکردی
۳۴۷	دستگاه عصبی مرکزی (CNS)
۳۴۷	نخاع (spinal cord)
۳۵۰	مغز از نظر جنینی
۳۵۱	بصل النخاع (Medulla oblongata)

۳۵۳	پل مغزی (Pons)
۳۵۴	مخچه (Cerebellum)
۳۵۴	اعمال مخچه
۳۵۶	مغز میانی (Midbrain)
۳۵۷	ساقه‌ی مغز (Brain Stem)
۳۵۸	تشکیلات مشبک (Reticular formation)
۳۵۸	مغز واسطه‌ای (Diencephalon)
۳۵۹	اپی تالاموس (Epithalamus)
۳۶۱	مخ (Cerebrum)
۳۶۷	ماده‌ی سفید
۳۷۰	بطن‌های مغزی (Cerebral ventricles)
۳۷۵	اسکالپ (Scalp)
۳۷۵	منز (Meninges)
۳۷۷	خون‌رسانی دستگاه عصبی مرکزی
۳۷۸	تخلیه‌ی وریدی مغز
۳۸۲	دستگاه عصبی محیطی (PNS)
۳۸۳	ساختمان یک عصب محیطی
۳۸۴	عصب نخاعی
۳۸۵	شبکه‌های عصبی نخاعی
۳۸۶	عصب سیاتیک (Sciatic nerve)
۳۸۹	اعصاب جمجمه‌ای (Cranial nerve)
۳۹۰	زوج اول، عصب بویایی (Olfactory nerve)
۳۹۰	زوج دوم، عصب بینایی (Optic nerve)
۳۹۱	زوج سوم، عصب محرکه چشم (Oculomotor nerve)
۳۹۱	زوج چهارم، عصب اشتیاقی (Trochlear nerve)
۳۹۲	زوج پنجم، عصب سه‌قلو (Trigeminal nerve)
۳۹۴	زوج ششم، عصب خارجی چشم (Abducent nerve)
۳۹۴	زوج هفتم، عصب چهره‌ای یا صورتی (Facial nerve)
۳۹۶	زوج هشتم، عصب تعادلی - شنوایی (Vestibulocochlear nerve)
۳۹۷	زوج نهم، عصب زبانی - حلقی (Glossopharyngeal nerve)
۳۹۷	زوج دهم، عصب ریوی معدی یا واگ (Pneumogastric or vagus nerve)
۳۹۹	زوج یازدهم، عصب فرعی یا شوکی (Spinal or accessory nerve)
۴۰۰	زوج دوازدهم، عصب زیرزبانی (Hypoglossal nerve)
۴۰۱	دستگاه عصبی خودکار
۴۰۲	دستگاه عصبی سمپاتیک
۴۰۳	بخش محیطی سمپاتیک
۴۰۴	رشته‌های عصبی (اعصاب سمپاتیک)
۴۰۵	دستگاه عصبی پاراسمپاتیک
۴۰۶	بخش مرکزی دستگاه پاراسمپاتیک
۴۰۶	هسته‌های مغزی
۴۰۸	بخش محیطی پاراسمپاتیک
۴۰۸	رشته‌های حسی اعصاب خودکار

۴۰۹	 راه‌های عصبی
۴۰۹	 راه حسی (Sensory tract)
۴۱۸	 راه ارتباطی (Associating tract)
۴۱۸	 گیرنده‌های عصبی (Receptors)
۴۱۹	 انواع گیرنده‌ها بر حسب نوع ارتباط آن‌ها با دستگاه عصبی مرکزی
۴۱۹	 انواع گیرنده‌ها بر حسب نوع محرک
۴۱۹	 انواع گیرنده‌ها بر حسب محل استقرار
۴۱۹	 انواع گیرنده بر پایه‌ی ساختمان
۴۲۱	 آناتومی از منظر احادیث و روایات
۴۲۳	 منابع